

DIFICULTĂȚI DE TRADUCERE ALE UNITĂȚILOR TERMINOLOGICE ÎN TEXTELE SOCIOPOLITICE

Olga EDU, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

In this article we analyze the problems concerning the translation of the idioms from the socio-political texts. We underline the difficulties that might appear while translating from French into Romanian. As source texts we used the online French press.

Limbajul sociopolitic este unul dintre cele mai complexe limbaje specializate. Conform cercetătorului J.C. Gemar, elementele sale constitutive sunt: sensul, sintaxa, lexicul și stilul, dintre care primul este cel mai dificil.

Traducerea sociopolitică este o activitate complexă, pentru că dificultățile rezultă în special din caracterul coercitiv al textelor socio-politice. Această particularitate apare din cauza normelor sociale și politice. Traducerea unor astfel de texte înseamnă recunoașterea elementelor sociale, politice și lingvistice și transpunerea lor într-o altă limbă și o altă cultură, ceea ce îi permite traducătorului să se folosească doar de un ansamblu restrâns de resurse lingvistice. P.Lerat subliniază că principalele dificultăți în traducerea sociolingvistică sunt denumirile, construcțiile și compatibilitățile semantice.

Dat fiind că româna și franceza sunt limbi care au aceeași origine, traducerea este mai puțin problematică în unele cazuri. Datorită asemănării dintre aceste două limbi, majoritatea unităților frazeologice din franceză își păstrează sensul și forma în română, având astfel exemplul unei calchieri:

Ex. *faire campagne électorale* = a face campanie electorală;

***faire usage de la force* = a face uz de forță;**

***démocratie parlementaire* = democrație parlamentară;**

***scénario politique* = scenariu politic;**

***parti d'opposition* = partid de opoziție;**

Ceea ce merită să fie menționat este faptul că locuțiunile terminologice pot dispărea în varianta tradusă, atunci când traducătorul încearcă să amelioreze textul, pentru ca acesta să fie mai ușor înțeles de cititorii-țintă. Astfel, în loc de a păstra unitatea terminologică „*think tank*” ca fiind împrumut lingvistic, traducătorul poate să-l modifice, pentru ca mesajul să fie mai ușor asimilat. În acest caz, se ajunge la o echivalență:

Ex. „*Il vient de rendre public un rapport pour le «New Deal numérique», commandé par l'Institut Montaigne. Mais le «*think tank*» prend ses distances vis-à-vis de Gilles Babinet et assure que ses déclarations sur la Cnil ne sont pas celles de l'Institut Montaigne*” (www.lefigaro.fr, „Une loi protégera les données personnelles en France”).

Îată traducerea în română: „*A făcut public un raport despre programul «New Deal numeric», comandat de către Institutul Montaigne. Dar **asociația***”

specializată în politicile publice este departe de a fi de acord cu Gilles Babinet și asigură că aceste declarații privind forul Cnil nu sunt cele ale Institutului Montaigne”.

În acest caz, unitatea terminologică dispare și se transformă într-o sintagmă ordinară. În schimb, textul devine mult mai explicit.

În continuare, prezentăm un alt exemplu: *L'arme diabolique de la majorité plurielle se retournait brutalement contre son inventeur, Lionel Jospin, confronté aux candidatures des représentants de chacun des partis de sa coalition, qui siphonnaient son électorat de premier tour.* (www.lemonde.fr, „François Hollande, en voie de jospinisation”).

Traducerea fragmentului este așa cum am prezentat-o mai jos, unde „majorité plurielle” devine o sintagmă: „Arma diabolică a alianței partidelor de stânga din Franța din 1997-2002 s-a întors brusc împotriva inițiatorului său Lionel Jospin, care s-a confruntat cu reprezentanții fiecărui partid din coaliție, fapt ce a adus la reducerea electoratul său din primul tur de alegeri”.

Trebuie să amintim importanța culturii în textele sociopolitice. Politică reflectă realitatea unei societăți, pe care traducătorul trebuie să o cunoască, fiindcă aceasta face parte din competențele sale extralingvistice. În traducerea următorului paragraf, traducătorul este obligat să cunoască, înainte de a traduce, ce desemnează locuțiunea „*hôtel Matignon*”:

Ex. «*Une vingtaine de véhicules de gendarmes et de police se trouvait aux abords de la rue du Bac et de la rue de l'Université, quartier qui abrite un grand nombre de ministères dont l'hôtel Matignon, a constaté la journaliste.*» (www.lefigaro.fr, „ND Landes: des manifestants interpellés”).

Traducătorul trebuie să fie la curent că hotelul Matignon este reședința oficială și locul de muncă a prim-ministrului francez.

În următorul exemplu, întâlnim o situație asemănătoare:

Ex. „*Ce vote est une sanction contre la «Révolution des roses» de 2003, menée tambour battant depuis*”. (www.rfi.fr, «Législatives en Géorgie: Saakachvili admet sa défaite»).

Traducătorul care nu știe că Revoluția Trandafirilor reprezintă o revoluție pașnică în Georgia, care a adus la demiterea președintelui Edouard Chevarnadze la 23 noiembrie 2003, va întâmpina dificultăți în realizarea traducerii.

Subliniem că este important ca traducătorul să cunoască specificul terminologiei locuțiunilor în ambele limbi de lucru, pentru că există cazuri în care ne ciocnim cu necesitatea de a ști care este echivalentul expresiei:

Ex. *socle électoral* = *pedestal electoral*;

déclaration de patrimoine = *declarație de avere*;

faire de l'agit-prop = *a face propagandă politică*;

sit-in pacifique = *protest nonviolent*;

couche populaire = categorie socială.

Ceea ce mai putem constata este faptul că anumite unități frazeologice în franceză nu își păstrează această caracteristică în română, pentru că ele se transformă în sintagme explicative:

Ex. *l'entre-deux-tours* = perioada dintre primul și al doilea tur de alegeri la un scrutin cu două tururi de scrutin;

le président sortant = președinte al cărui mandat expiră;

coup de main = strategie de surprindere a adversarului;

l'équipe de campagne = partid al cărui lider candidează la alegeri.

Ca orice text specializat, textul socio-politic are un mare nivel de precizie terminologică. Îndemânarea cu care traducătorul prelucrează textul influențează rezultatul final. Drept consecință, este necesar ca traducătorul să fie cât de exact posibil, atunci când traduce într-o altă limbă. Fiecare unitate terminologică nu are decât un echivalent și rare sunt cazurile în care există mai multe variante pentru un exemplu:

Ex. *majorité parlementaire* = majoritate parlamentară;

deux mandats consécutifs = două mandate consecutive;

conférence de presse = conferință de presă;

la crise politique = criză politică;

conflit d'intérêts = conflict de interese;

les élus publics = aleșii publici.

Prin urmare, afirmăm că diversitatea terminologiei socio-politice duce la o varietate mare de dificultăți și metode specifice de traducere. Precizia de care traducătorul trebuie să dea dovadă în timpul traducerii unităților terminologice sociopolitice este esențială pentru a transmite corect mesajul. Pe lângă faptul că este un limbaj de specialitate, limbajul politic este pretențios și nu admite interpretări.

Recomandat

Angela GRADINARU, dr., conf. univ.